

46.

Zřízení předepsané Vojtěchem z Pernšteina o správě panství Potšteinského a Litického (okolo 1525).

Hrad Potštein nad Orlicí, jenž ve 14. století býval královský a v 15. století zápisný, dostal se okolo roku 1495 v držení znamenitého v onom čase pána Viléma z Pernšteina zároveň s Liticemi a s jinými statky v okolí; pan Vilém získal je od synův krále Jiřího, a přikoupil k nim r. 1497 také Rychnov nad Kněžnou. Vilém z Pernšteina vládl mnohými panstvími v Moravě i v Čechách, a máje dva syny, rozdělil r. 1507 své držebnosti na dvě polovice, českou a moravskou (AČ. XVII. str. 71—77). Po smrti Vilémové (8. dubna 1521) česká polovice připadla mladšímu jeho synovi Vojtěchovi; ten v sousedství Liticka přikoupil statek Žampach r. 1521 jmenem zástavy.*)

S hradu Potšteina byl tehdy spravován jeden valný sbuk statků Pernšteinských, totiž netoliko panství Potšteinské s městečkem Kostelcem, ale i panství Litické s městečkem Týništěm a s polovicí městečka Žamberka, Žampašské s druhou polovicí městečka Žamberka, i Rychnovské; svědčí o tom článek 35 a 36 následujícího zřízení.

Palacký uveřejnil toto zřízení v Časopise Českého Musea 1835 str. 269—291, vynechal však některé články, (totiž naše články 60-65, 71 část, 72, 76-89, 91-93, 96, 99, 100, 108, 109). Našel to zřízení, jakž v úvodě se zmiňuje, v archivě panství Pardubského v starém souvěkém prepise. Jako mnoho jiných archiválií, jež se chovaly na zámku Pardubském, tento starý rukopis Palackým užitý tam nyní schází, a vyskytl se před několika lety v Golčově Jenikově u bývalého četnického strážmistra Jana Kyselky, od té doby již zemřelého; přijde nyní do archivu Českého Musea v Praze. Jest to zřízení napsáno v sešitě foliovém na 32 stranách, několika rukami, nejméně čtyřmi; sešit jest bez obálky, a byl nepochybně vždy bez tuhých destěk; ukazuje k tomu jeho porouchanost v tom místě, kde by jej člověk levou rukou držel, kdyby jej stoje předčítal: první list v těch místech, kam by přišel palec, jest prodrán, až i kousky papíru scházejí, též poslední list má tam díru, a vůbec všechny listy jsou v těch místech zprohýbané a zvetšelé, a inkoust jest tam od vlhkých prstů poněkud otřený a rozetřený. Patrně bylo toho exempláře často a dlouho užíváno. Která slova a písmena v prvním listě vypadla, ta doplnil Palacký z domyslu; v našem otisku jsou taková místa postavena do závorek [].

Starý rukopis není datován. Palacký míní, že to zřízení bylo vydáno okolo roku 1525. Také já soudím, že Vojtěch z Pernšteina vydal tato pravidla spíše při začátku svého panování brzo po smrti otcově (1521), nežli na sklonku svého života († 17. března 1534), poněvadž noví páni rádi zavádívají nové pořádky. Určitěji k tomu vede také ta okolnost, že Jan Okrouhlický, jenž dle našich článků 102 a 104 byl purkrabím na Potšteine a k němuž výslovně se vztahují

* Více o tom o všem psal Sedláček v Hradech II., a sice o Potšteine str. 16, o Liticích 83, o Žampachu 128, o Rychnově 184. K samému panství Potšteinskému náležela r. 1497 jen dvě městečka, Potšteinek a Kostelec nad Orlicí, a 13 vesnic, jež jsou vyčteny v Arch. Českém V. 561.

četné články tohoto zřízení, nejspíš již roku 1526 nebyl ve službě Pernšteinské, neboť toho roku počal kupovati ve Vysokém Mýtě rozličné usedlosti, a roku 1529 byl již mrtev.*)

Prvním úředníkem na Potšteine, jakému na jiných panstvích tehdy již také říkali hejtman nebo regent, byl Albrecht Sudlička z Borovnice; jest to viděti ze seznamu platů ve článku 104. Tomuto Albrechtovi Sudličkovi svědčí úvod, v němž Vojtěch z Pernšteina jemu jakožto úředníkovi poroučí vrchní dozor nade všemi zřízení svými na Potšteine. Albrecht Sudlička musí se rozuměti tou osobou, kterou pan Vojtěch oslovuje také v mnohých jiných článcích, jako v čl. 19, že zastupuje panství a poddané naproti sousedům. Pročež jest věc podivná a těžko vysvětlitelná, že v čl. 18. mluví se o Albrechtovi Sudličkovi jako o osobě třetí, rozdílné od úředníka i od purkrabího, neboť tam pan Vojtěch předpisuje, když by úředník i purkrabí zároveň měli z hradu odejti, tu že Albrecht Sudlička má býti obeslán a na jich místě zůstávati na hradě, a úředník má Albrechtovi ukázati, co by měl dělati. Nemohu si to vysvětliti lež domněnkou, buďto že do toho článku dostalo se jmeno Albrechta Sudličky omylem na místě jiného jmena, anebo že článek 18. (snad s některými jinými) předepsán byl již dříve, dokud Albrecht Sudlička ještě nebyl prvním úředníkem na Potšteine, i že byl do tohoto zřízení potom bez náležité opravy opsán. Albrecht Sudlička vytrval ve službě Pernšteinské dle a byl panu Vojtěchovi služebníkem milým; když Vojtěch z Pernšteina dělal poslední vůli 22. listopadu 1531, a v ní odměňoval také některé ze svých služebníků, ustanovil pro Albrechta Sudličku 250 kop gr. č. (Arch. Č. XX. 365.)

Zde otiskuje se celé zřízení Potšteinské, při čemž starý rukopis byl srovnán s otiskem Palackého, a obdržel ovšem přednost, kde otisk od něho se uchyloval. Číslování článků přičinil jsem já.

Kromě tohoto zřízení, kteréž svědčí hospodářským úředníkům, pan Vojtěch z Pernšteina předepsal také jiné zřízení pro poddané, kteréž se čítalo při soudech vesnických; vysvítá to z článků 28, 30, 32; více se o něm neví.

* Smolk v Památkách arch. IX. 512. Srv. rodokmen vládky Okrouhlických z Kněvic v Sedláčkových Hradech II. 30.

Zřízení o zámcích.

Vojtěch z Pernšteina oc. Albrechte milý! Teď zřízení toto dávám tobě pro pamět budoucí; při kterémžto zřízení konečná vůle má jest, aby jse tak zachoval ke mně v službě své, nižádným způsobem z něho nevystupuje bez oznámení od tebe mně a ode mne tobě zvláštěního povolení zoustně aneb psaním mým. Neb mi jse tak zdá v pravdě, že té práci a službě, kteráž mi podle tohoto zřízení budeš mieti činiti, odoláš [psáno: od wolass] snažně a dosti učiníš; však proto tak a na ten konec, aby ty jakožto úředník ode mne ustanovený všechny zpravoval a k niem dohlédal, a při komž by koli jaký neřád seznal, aby jeho žádnému netrpěl.

1. Item *úředník* všechny lidi zpravuj, a k tomu pilně dohlédaj, jak při svých živnostech sedí; a jestliže by který v spravedlnosti své potřeboval proti komž koli opatření, toho každého bez dlhých v tom práthuo a jeho mnohých prací opatř.

2. It. o stavění na zámku a okolo zámku, kteráž mnou rozkázána a pro-
jednána s mým povolením budú, a též při rybnících, při haltěřích, při dvoře, při
mlýnách po panství, při krámích masných, pivovárkách, šlejferkách nožířských, val-
chovních v městečkách, a tak při rozličných dílech po panství, aby opatroval a k nim
přihlédal, aby jse při nich všecken pořádek zachovával, jedno aby na nich dělníci
dělajíc nezaháleli, a druhé aby je tak ta díla dělali, jakž slušně náleží, aby stálá
býti mohla. A kdež koli nádení dělníky budeš jmíti, při těch vždycky někoho nech,
komuž by věřil, že jim zaháletí nedopustí; a k úkolníkuom nechť jest často dohlédáno,
aby oni pro svouj zisk pospiechajice, mně v tom, což dělají budou, škody neučinili.

3. It. o zámek pilnú p[ěti] měj, aby jse ve dne i v noci opatroval a tak
choval, aby bezpečen [býti] mohl. Jakož Jan Vokruhlický při odmykání a zamykání
s holom[ky a] s jinou čeledí některú vždycky má bývati. Avšak proto ty sám při
tom tu p[ěti] a pilnost zachovaj, aby jse všecko tak dílo, jakž jse díti má. A schá-
zelo-li by kým koli z služebníkuov i ze vsí čeledi, kteráž jest na Pottněstěině při
[této věci], *) toho ty žádnému nesmluov ani netrp, než každého k [tomu přídrž
jakožto] úředník ode mne nad nimi postavený, ať každý té práci [dosti činí], kteráž
k němu přileží.

*) Zde jest více místa vypadělo a rybledělo, než by zaujala poslední dvě slova Palackým tištěná.

4. It. zámek když [se] má zamykati, všickni holomci k vratuom jděte, také
i k odmykání; a jeden [vždy] před zamykáním a odmykáním, buď Jan Vokruhlický
neb úředník, bývaj; a jestliže který holomek zmešká zamykání neb odmykání, jsa
nahore, [ulo]žití pokuty lopatky.

5. It. když jse zámek odmykati má, zavolati na hlásné dolní, aby zohlidovali
vš[udy], i holomci s nimi, kteříž dolě léhají, a vohledajic velmi pilně, tepruov na-
horu zvolati, aby se zámek odmykal. A když by kto z služebníkuov zmeškal, že
by jse již zámek zamekl, zámku pro toho neodmykati, leč by v tom vzláštnie
potřeba JMti páně byla: ale v tom tak první pořádek zachovati má jse; tehdy
úředník pošli jednoho k nim, aby ještě jednu zohlidovali, a ten když jse vrátí
nahoru, tepruov ať jse zámek odmyká.

6. It. holomkuov vedle položení těch ustavně aby držáno bylo XII; jestliže
by který dosloužil, na to místo hned jiný aby zjednan byl.

7. It. z těch XII holomkuov aby byla přidána dva k fišmajstrovi, což jemu
potřeba k rybníkuom, ty aby on sobě vedl při rybnících.

8. It. k řekám dva holomci aby byla přidána, aby bili pilní pstruhuov
lovením, kdy by JMt pán ráčil rozkázati, a také aby jse v řekách nekradlo; však
tak, kdy by měli jíti lovit neb k řekám, úředník o nich věz, a na to jse pilně
zeptaj, co jsou jednali, a k jich útratám přihledni, aby v krémách ležice, na pána
JMt bezpotřebně neutráceli.

9. Ještě zuostane ustavně VIII holomkuov na zámku; ti bez vědomí a do-
tazu úředníkuova doluov nechodte nikam. Též o pisarích: chceš-li kto doluov jíti,
úředníka jse dotazte; též i čeled' dělná.

10. It. z těch VIII holomkuov úředník k tomu je sobě stroj při nejmenším
dva: jarním časem která pláň kde v stráni jest, aby ji štěpovali, štěpy staré ty
aby proklešovali, překáží-li kde která dříví kterému dříví štěpu, ta [sic] aby čistě
obroubali. To pán JMt předkem prikazovati ráci, aby úředník o tom pilnost a dba-
livost konečnú měl.

11. It. čeled' kteráž dolě léhá na přivrádku, toho býti velmi pilnu při každém
zamykání, aby ta čeled' důle nezuostávala, než každý aby ležel na svém místě, kdež
ležeti má; a jestliže by jse který našel, v tom mohla jse necho[va]l, trastati [sic]
jej hned věži.

12. It. volh[í]kuov těch velmi pilnu býti a s světly žádnými v noci nechoditi
na zámku do komor; a ani dělná čeled' na přivrádku, ani ve dvoře do maštali.
A jak jse v jistbách s ohněm obierají, úředník k [tomu při]hlédaj, aby jse škody
nestalo, a viděl-li by jaký nezpuosob, toho hned netrpěti a z toho trestati ty, od
kterýchž by jse ten nezpuosob činil. Než laterny ať mají a v nich světla sobě ať
nesou do maštali, do komor, a jináče ať jse nečiní.

13. It. povězný nebo pozedný ten aby velmi pilen byl toho, okolo zámku
vždy aby šel, a vzláště při obědě a večeri, tu jest potřebí pilnosti.

14. It. hradský pilnost aby o tom měl, když hlásní chodí v noci po zdích
hlásajice, na ně zvolával; a úředník je k tomu přídrž, aby oni toho pilní byli a zámku
hlédali dbalivě pánu svému JMti.

15. It. vyprosi-li jse který holomek doluov, neb čeled' dělná, a i jiný slu-
žebník, pro kterou koli potřebu, na to pomněti, do které jse chvíle vyprosil, aby jse
zase vrátil na tu chvíli; a jestliže by jse nevrátil na tu chvíli, úředník jej věži tresci.

16. It. hídí žádných nahoru nepouštěti, ani jich nahore slyšeti, než v svě-
tnici u dolních vrat, a tam k nim scházeti, leč kterého rychtáře neb hajného, že
by nesli peníze, toho pustiti samého aneb sama druhého, a vic nic.

17. It. na zámek žádného nepouštěti, buď ktož koli, buď jakž koli známý,
by pak byl i z služebníkuov páně, než ať jse prvé opoví úředníku, a úředník jest-li
tím dobře jist, že ten ještě jest u pána, a byla by toho potřeba páně, ten jse
může pustiti. S rozšafností v tom jse zachovati, a jinak nic.

18. It. úředník a purgrabie oba spolu z zámku nesjíždějte, než jeden z nich
vždy na zámku aby ostal. Pakli by toho byla pilná potřeba, že by bez ní býti
nemohlo, jestliže by oba měla s zámku sjeti, tehdá k tomu obes[lati] Albrechta
Sudličku, ten na zámku na místě jich ostaň a k potřebám dohlédaj; a ty dva po
potřebě panské jedte; a pakli mohl tu věc Albrecht způs[obiti], to jemu úředník

ukaz, co zjednatí má. A holomci, kteří jsou nahoře, ješto zůstanú mimo potřebu rozsláním na zámku, ti buďte poslušni toho, komuž by na zámku úředníkem poručilo se, a bez vědomí jeho nikam nechoďte. Tak jse zachovajte, jak jse napřed píše.

19. It. co jse *psané souseduum* dotýče o lidi, to ty od sebe čin a odpovědi zase přijímaj. Též byli-li by jací potřební sjezdové s susedy aneb jednání o lidské spravedlnosti, buďto v městech aneb jinde, tu ty sám osobně, vezma s sebou Jana Vokruhlického a podle toho, kohož by jse zdálo a v tom jeho užití mohl, s lidmi mými bývaj; a pokudž by či spravedlnost znal, v té jeho neopouštěj; toliko částých stávání o jednu věc což můžeš nedopouštěj jse pro žádné prázdnění své v mých potřebách, též i lidské v jich živnostech; avšak než by měl oč často stávati a nemoci toho zjednatí, radše mi tu věc psáním, jak jest sama v sobě, oznam, a jakť o tom rozkáží, tak jse zachováš. Ale prvé pilně vždycky rozvaž spravedlivost každého člověka, jaká jest a může-li ji obdržeti, a potom tepruo k soudu, nemohlo-li by jináč srovnáno býti, přístup.

20. It. lidi slyš s Janem Vokruhlickým všecky v světnici u dolního mostu, a konce lidem v jich spravedlnostech činite brzké mne dle, aby oni částých schůzí na zámek od svých živností nečinili.

21. It. Jana Vokruhlického vyselaj často, at *k lidem dohlédá* a je k tomu přidrží, aby živností svých hleděli a stavení aby opravovali. Však ty všecky jízdy i jeho opatrování af jest s tvú vědomostí, a ty aby o tom o všem věděl, s čímž jej k opatrování pošleš mezi lidi, tak-li jest to vykonal či jinak. A jestliže by kterého v nedbalivosti aneb v jakém lotrovském běhu člověka seznal, aneb živností své nechcztěl hleděti a grunt opouštěl: toho nechť uručí, aby jse před tebu na zámku stavěl, a tu ty vyrozuměje, jak jest ta věc sama v sobě, vezmi tu věc rozumně před sebe, potřebuje-li zústního trestání aneb vězí aneb z gruntu vyprodání; pokudž uznáš, tak jse k němu zachovaj.

22. It. lidi k tomu dostatečně přidrž, aby stavení na gruntích neopouštěli, ale je opravovali, a kterýž by zanedbal opravití moha, toho na ruokojně vzíti, aby do času určitého grunt osadil aneb to, což jest potřebného a ty jemu oznámíš, opravil; však proto v tom na lidskú možnost rozumně vhlédaj, co můž učiniti pojednú a co pomalu.

23. It. selští synové kteříž by na panství byli a při otcích svých živností nehleděli, ty na zámek za holomky aneb k jiné práci, k čemuž by jse který trefiti mohl, obracej, a služba nechť jse jim též platí, jako jiným. Pakli kterého k vožení a k osazení můžeš přivésti, také tak učín.

24. It. *pojezdnyj* ten aby jse zjednal, a ten po panství jed a k každému sedláku aby dohlédal, a jest-li jaká potřeba jemu opravití stavení neb plotuo, to podle možnosti jeho k tomu jej přidrž, do času jmenovitého aby opravil; a pakli

by neopravil, pojezdnyj to na úředníka vznes, a úředník jej k tomu přidrž vězí, af jse tak stane. Též také rolí opouštěl-li by který, též jej k tomu přidržeti, aby klučil a rolí sobě nezapouštěl, ale přidělával a oséval, takž jakž na to přísluší.

25. Týž pojezdnyj na to jse také vpytávaj na jiných lidech postranních, jak jse který hajný zachovává nebo rychtář k lidem, činí-li jim jaké křivdy; než jestliže by jim hromady činil jaké pro své počitky šenkovní, to vše pojezdnyj úředníku oznam. A nalezl-[l]i by jse který takový buď hajný, že by JMti pánu nesloužil tak, jakž na to sluší, neb rychtář že by činil lidem křivdu: toho úředník tresci podle zasloužení jeho.

26. It. co jse *krčem* po všem panství ve všech dotýče, poněvadž jimi není než záhuba lidem, o tom jse takto chovati: aby v žádné vsi více přes jednu krčmu nebylo, leč by ves byla taková, že by úředník znal, že pro lidi druhá krčma býti musí, to af jest. A ktož by šenkoval piva kromě krčem uložených kde jinde, ten každý pokuty pánu JMti daj 1 kopu gr. A rychtář s konšely toho buďte pilní, aby toho šenku nebylo neřádného, i jiných neřáduov; pakli toho rychtář s konšely zanedbali by, a činil jse neřád, nadepsanou summou povinni budou a trestání býti mají.

27. It. co jse *piv Hradeckých* dotýče, těch hned všudy na panství brániti a nedati jich šenkovati; a ktož by je šenkovali, ten každý pokuty pánu JMti aby dal 1 kopu gr., a ty pokuty aby byly ukazovány pánu JMti při počtu každém. A to šenkování pokoutné neb zjevné by bylo, na to jse pilně vpytávati, a těch pokut nepromíjeti v tom bez povolení pána JMti.

28. It. *zřízení*, kteráž jse *při sázení konšel* každého roku čtou jim, v prvním artikuli jest, aby každý rychtáře poslušen byl; a pakli by nebyl poslušen, hned jej trestati, což by komu rozkazoval slovem panským; a pakli by co rychtář jiného rozkazoval a toho zanedbával, což jemu úředník rozkáže, toho trestati touže než jiného.

29. It. jestliže by jse který nevolný trefil a *rychtáře uposlechnúti* nechcztěl, tu komuž rychtář rozkáže, ten toho svévolného nahoru at vede; a jestliže by ten toho neučinil, komuž jest rozkázáno, toho také tresci, a toho jemu nepromíjej. Pakli by toho rychtář zanedbal, toho jemu nelehčiti, ale o to jej trestati.

30. It. jestliže by který člověk dělati nechcztěl a krčmování hleděl, a také byly-li by jaké *hry* u kterého neb od kterého člověka: rychtář toho pilen buď a toho tresci každého, kto by to činil. A byl-li by při tom rychtář aneb konšel i který obecný, a toho naň zatajil a na něj nepověděl: ten každý tu pokutu trpěti má, jakž toho ukazuje zřízení, kteráž jse čítává při každých soudích, a k tomu trestán aby byl.

31. It. rychtářové *poplatky panské* af vybírají, a vybera na zámek písaři důchodnímu af nesou. Pakli by který nechcztěl dáti poplatku panského rychtářů svévolně i pro svú nedbalivost, a v tom jse jemu protivil: nemohl-[l]i by sám s něho

rychtář býti, tehdy komuž koli rychtář rozkáže, ten ať jej nahoru vede. A nezachoval-li by jse rychtář i ti, komuž by poručil, ty trestati a o to k nim hleděti, a toho jináč neměnit.

32. It. našel-li by se člověk který, an *vystupuje z toho zřízení* a z toho pořádku, kterýž jim bývá čten při sázení konšel: tu když pojezdny pojedje po panství, ty nepořádky, kterýž by se činily, ať je sobě spisuje, a úředniku hned o tom ať oznamuje, a na rukojmě takový ať jse berou pojezdny: a bude-li trestání hoden, úředník jeho tresci hned. A pakli jse uzná, aby vinu trpěl, to úředník u sebe rozvaž, a s pánem JMtí aneb s výžším úředníkem dotaaz o tom vezma, tu pokutu, kteráž na kterou věc nložena v zřízení, kteréž se čítá při soudích, jest, vezmi.

33. It. těch *vin* žádným obyčejem *neodpouštěti*: kdož by piva Hradecká šenkovali mimo záповěd, kto koho zbil, kto by hrál, který by hru viděl a nepověděl, též se k němu zachovati jako k hráči. Než byly-li by jaké jiné viny, těch nebrati, než ať jse to na pána JMtí vzmese, a napsané při počtu ukázati: tu pán JMtí káže-li vzíti, ať jse vezmú.

34. It. byla-li by jaká žaloba před úředníkem o *škody pastev*, o přerování mezi, neb o kterou jinú věc domovitú, to *konšeluom a rychtáři* přikázati přísně, aby to mezi stranami rovnali a pilni toho byli; a jestliže by toho rychtář s konšely zanedbával, o tu věc je trestati; a pakli by ty strany na nich toho přestati nechczieli, což vyřčeno rychtářem a konšely podle uznání, ježto by mohly ty strany na tom přestati: tu úředník obě straně dostatečně tresci; však tak toho pilně pozorovati, aby rychtář s konšely skrze nákou vzláštní věc, od strany odjmajíc, straně druhé nepřidávali, ježto by ta strana z té příčiny na nich toho přestati nechcziela; a o tom rychtář s konšely i z stranami zaměstnání bezpotřebnieho nečinite úředníkovi. Než jiných žádných věcí rychtář s konšely rovnati ani s nimi co činiti mějte v tom bez vědomí úředníkovu.

35. It. *majtaa* kteráž jsou na panství v Kostelci, v Týništi, v Potenšteinu, v Zamberku, pod Žampachem, k těm majtuom vybíráním osoby, kteréž jse k tomu uznají, vybrati a to jim poručiti, závazek učiníc, aby jse v tom pánu JMtí svému spravedlivě zachovávali; a úředník proto k těm vybíráním majt rozšafně k tomu přihlédaj podle rozumu svého, aby v tom pánu JMtí věc škodná nebývala.

36. It. *viny z soukenníkuov* v Rychnově kteréž sou, i v městečkách jiných po panství, o těch jse nemůž spravedlivěji vypátrati, než obdarování, kteráž mají na ty viny, tu aby jse vhladlo v ta obdarování, jak v nich a co JMtí pánu náleží, a co obci při městečkách.

37. It. *sladové* kteříž přicházejí po várkách na mlýnách v městečkách po panství, o těch pilnost jmiti a k nim dohlédati, tak-li jse nachází na mlýnách podle várek, jakž který purgmistr dává zapisovati do důchoduov za jeho čtyři neděle na

zámku písaři. Pakli by jse trefilo, že by jse více sladuov našlo na mlýnách, než registra od důchodnieho písaře ukazují, na to jse pilně zeptaj, proč a jak jest ta věc přišla. A též kdyby jse nenacházelo sladuo podle várek sepsaných, to což by jse nalézti mělo, též jse o tom zeptávati, kudy jest to. Protož ať jse v každém městečku oběře k tomu člověk jeden osedlý, kterýž by jse zdál viry hodný, a poruč jemu, ať takové slady po várkách v jisté místo přijímá, a tobě ať z nich počet činí, abych já takových mně škodných omyluov tudy budoucích ujiti mohl.

38. It. *obielec* u dvoru Potenšteinského a Litického kteráž jse sejí, toho pilnu býti, co kterého obiele mandel jse z toho vysetí najde, na to hned rejstřík vzláštní udělati, a které obiele co z mandele dává, to zapsati a zkusiti toho, hned jakž jse obiele do stodoly svezou, omlátiti každého obiele mandele dva neb tři, a tak hned zapsati podle zkušení summu každého obiele, aby jse vědělo, co jse má nalézti kterého obiele v té stodole podle svezení obiele v mandelích do ní. Nebo já již více nedopustiem z důchoduov obiele k útratám bráti, než ze dvoru, a což dvorové nepostačí, na to peníze ukáži na skoupení ostatka obiele k týmž útratám, poněvadž v tom v každém počtu sobě škodný zpletek znám, když obiele z důchoduov k útratám jse bere. A toho nálezu ať mi jse rejstřík poselává.

39. It. sení vobielné na zimu i z jara, což jse kterého obiele u těch dvorno vyseje, jakž jse to segee [ta seje?] vykoná, tak mi hned na rejstříku vypsanou summu vysetí toho obiele pošli.

40. It. při *mláčení* těch obielije v týchž dvořích tento pořádek ať jse zachová: mlatici ti ať jsou jednáni mláčením na štrychy; a který týden co jse kterého obiele vymlátí a naměří, to hned ať jse v registra příjmová zapíše, kolik korcuov a jakého obiele namláčenó jest, a kterými mlatici zejména, a po čem od korce jim jse vydává na penězích. A to obiele hned ať jse na zámek svezee. A Zayssek šafář ten při míře vždycky toho obiele ať jest, a ráno stodolu mlaciuom ať odmyká, a večer po vyjití mlaciuov z stodoly ven ať stodolu zamyká; a ve dne k mlaciuom ať vždycky dohlédá, aby dobře vymlacovali, a obiele aby nekradli. A ta obiele aby byla všecka vymlacena do sv. Jiří. A od mláčení toho obiele ať písař důchodní platí, a do register ať zapisuje zejména, co kterému mlatici od kolika korcuov po čem od korce vydá.

41. It. *mléčné* ze dvoruov v registra nechť jse zapisuje, každý týden co jse másla, sýra udělá v kterémž dvoře; a z toho co jse vezme k útratám na zámky másla, sýra, voluov, krav, telat, vepřuov, prasat, slepic, vajec, ať na to jsou registra vzláštní, co jse čeho který týden utratí na kterém zámku; a to proto takovou věc chci mít, abych tomu mohl vyzrozuměti, jaký užitek těch dvorno mám.

42. It. k *chlebu* a k *pivě*, i také k *vovsu* vydáváním vedle položení v zřízení toho pilnu býti a v té míře státi a z toho nevystupovati, než tak jse chovati,

jakž jse v zřízení ukazuje. Pakli by mimo to zřízení jse co více utratilo, ješto by bez toho býti nemohlo, to rozumně pánu JMti ukázati, proč jse to jest stalo.

43. It. z kuchyně, z schlebnice ani z pivnice doluov aby jse nic nenosilo z zámku, než což jse komu dáti má, aby jse dalo nahore k snědění aneb k vypítí. Pakli by jse co doluov dávalo, ješto bez toho býti by nemohlo, v tom slušnú míru jmiti, a tak podle miery dáti, a více nic.

44. It. chleb k snídání a k svačni [swaczni] čeledi aby dáván byl po pecníku, a u stolu, co jeho může sniesti. Než čeledi, kteráž jest při zámku hodná, těm dva i tři pecníky chleba, cheztiel-liby, dáti jse má.

45. It. kuchyně, pekárně, špižirně, pivnice, obročnice, to aby jse opatrovalo, a k těm věcem pilně aby jse prohlédalo, aby jse při nich všecek pořádek slušný zachovával, a v registra, kteráž na ty věci jsou, aby jse to vše zapisovalo, a to každú v sobotu, jak jse čeho utratí, chleba, masa, pšenice na koláče a na krupici, ječmene na kroupy i jinak, sýruov, másla, sádla, slanin, slepic, vajec, ovsu na koně i na jiný dobytek.

46. It. jestliže by která kolivěk čeleď po páně potřebě šla aneb jela, té aby jídlo schováno bylo, a kuchmistr toho při stolích pilen buď, které by čeledi za stolem nebylo, na toho aby jse dotázal, a jestliže by který po panské potřebě byl, aby tomu jísti schoval. A čeleď bez tvé vědomosti hned nikam z zámku aby nechodila.

47. It. pivo při snídání a při svačině aby jse čeledi dávalo, to což by žádosti bylo, aby jse při pivnici napili, doluov nenosic.

48. It. *pocet peněžítých* žádných s lidí aby jse nebralo, ani jiných, to jse pod milostí prikazuje. Než jestliže by co nahoru přinesli lidé, ješto by to k jídlu bylo, slepice nebo vejce neb což kolivěk od jídla, to aby vzato bylo a do kuchyně dáno k outratě čeledi panské.

49. It. na zámku k zasekávání do *kuchyně*, k vydávání chleba a piva a jiných potřebných věcí, ty ať jse vydávají pořádkem, tak aby čeleď křiku žádného nečinila, nouze a nedostatku netrpice, a také zbytečnosti přílišné aby nebylo.

50. It. což jse vydávání dotýče uzed, šli neb jakých jiných koli potřeb *vozkoum* nebo vozatajuom, o tom také Jan Vokruhlický věz.

51. It. *obrokové* kteříž jse nahoru přijímají, na to vzláštní registra ať jsou, od koho co jse přijme, ať jse vymazuje aneb wpisuje, a šafár z každého téhodne ať počet dělává, komu a čemu a kde z toho příjmu co vydává, to též v registra psáti proti příjmu za vydání.

52. It. Jan Vokruhlický ke dvoru přihlédaj a tento způsob zachovávaj, aby toho pilně šetřil, co jse *robot* dotýče orních, vláčebných, ženných, sečných, hrabniech na lukách i jinak, aby jse toho, což jse může nejméně vypotřebovalo, o tom o všem pilnú péči měj.

53. It. toho také pilně šetřiti, mohou-li kde jaké *láky* býti, aby lidé ujímali v jitra aneb na pruty, to dáti lidem pod plat, při čemž by mohli spravedlivě zuostrati.

54. It. o lukách, kteréž jse lidem za peníze prodávají, o těch Jan Vokruhlický věz, kto je drží aneb jak jse prodávají, aby uměl pána JMti aneb úředníka toho všeho zpravití.

55. It. Jan Vokruhlický aby k *hajným* přihlédal, jak jse kde majtí, vždy co může nejčastěji na mýtech bývaj, maje registra před sebu, každého hajného vedle těch register vyptávati jse, kdež jest to majto, kteréž jsi prodal tomuto, z register menujice jeho, tu ať tě hajný na to zvede.

56. It. což jse *řeky* dotýče pod Litici, tu úředník Potnštajnský dobře opatruoj, aby v ní žádných krádeží nebylo ani žádného lovení od žádného, ani od Litického čeledi, což jse pstruhuov, lipenuov, střevlí dotýče, těmi hned nehýbati, než jelce ty honiti sobě může úředník Litický, však tak, vznesa to na úředníka Potnštajnského; ale jiných žádných ryb nebrati.

57. It. mlynář Záchlumský pstruhuov aby nehonil v ředce [sic] neb v strúze. A pakli by v tom byl postížen aneb usvědčen, an to činí, a ryby zápořední lapal by, o tom pánu JMti oznámíti, co JMt ráci rozkázati činiti s tiem.

58. It. o *dílích*, kteráž bývají po panství činěna nákladem JMti páně při rybnících, haltěřích, pivovářích, mlajních, krámuov masných, valchovních, šlejfěrnách noziěrských po městečkách, i jiných díl neb opravek, bez kterýchž býti jse nemůže po panství a v městečkách a při zámku: což pak by bylo potřebie, ješto na ta díla neb oprávký s volí pána JMti z důchoduov, z kterýchž JMt ráci rozkázati, penízí jse vyzdvihovati musejí, jakož pak, jak jse uzná, vzíti peněz co na jaké dílo podle projednaných úkoluov.

59. It. při těch dílich co se dotýče předávání, to hned pán JMt prikázati ráci, aby toho nebylo; by bylo pak o kopu anebo o dvě, ať se nepředává, leč pánu JMti ta věc oznámena bude. A jestliže pán JMt ráci rozkázati, aby co předáno bylo přes to, což od pána JMti přijato jest peněz, tak nechť se učiní a jinaké nic, aneb jakž JMt pán ráci o ty věci rozkázati, tak ať se zachovává. Než jestliže by pak kdo v tom se nezachovával, a přes to rozkázání JMti páně vystupoval předáváním i jiným během, již by pán JMt tím povinen neráčil býti, než sám ten každý sebu vinen aby byl.

60.*) It. *útraty* tvé, Jana Okruhlického, fišmejstra i písarův *pojezdnych* a holomeich [sic] každú sobotu nebo neděli ať jsú při tvé přítomnosti v registra důchodního písare ty útraty zapisovány, a to dopisováno zejmena, kdo je kde pro jakú potrebu chodil nebo jezdil, a kolik jest dní a nocí tam byl. A již ty tomu

*) Odtud psala druhá ruka.

vyrozuměje, platné-li jest to chození nebo jízdy či neužitečné, aby mi o tom uměl správu vydávati při činění počtů tvých.

61. It. co jse *útraty* dotýče, kteráz jse za peníze kupuje, v tom jse takto zachovati, a vzláště masa pán JMt kdež již na puol leta dávati ráčí, a to hned pojednú dobytká kúpiti po vesnicích, kdež koli bude moci, můž-li ten dobytek držán býti pastvů při zámku, to dobře. A na kterémž by mohl z těch dobytčat který groš přijíti, to prodati a na to místo jiné kúpiti, a tak tím způsobem košťovati, bude-li moci maso vystačovati. Pakli by to nemohlo, pánu JMti oznámiti o tom. Nebyl-li by toho úředník pilen a toho tak nechtěl zsskosstowatij [zkošťovati], již by pán JMt rozuměl, že to nedbalstvím úředníka schází.

62. It. jiné věci, na kteréž jse peníze dávají též k outratě, to takto před se vzíti: každá neděli v to úředník nahledni a na tom s písařem posed, co se jest nač dalo podle zřízení, a na to hned zvláštní registra hled' udělati, a do nich hned nic jiného nepsati, než tu outratu, kteréž se za peníze kupuje, každý artikul vzlášt, jakž zřízení ukazuje.

63. It. z těch peněz, kteréž se na útratu dávají, za ně nic jiného nekupovati, ani jich kam obracet, příd jakž potřeba příd, než na to vedle artikule v řízení položených. Pakli by to jináče změnil, v hněv JMti pánu upadneš.

64. It. což se peněz dotýče, kteréž jse JMti pánem z důchodův dávají na dílo při zámku a útraty, a na díla po panství i na jiné potřeby, ti penzi na žádnú věc jinú aby se neobraceli, než tak se na tu věc vydávali, na které jse příjmú podle listu JMti páně do rejstr těm penězům vydání náležitém [sic].

65. It. takto jse na díla při zámku, útraty a díla po panství penzi přijímati od JMti pána mají: Díla kteréž by byla aneb budú roku kterého potřeba po panství, tu sepsati zejména každú věc, na kterém rybníku co a víc [sic] se peněz potřebuje, též při městečkách, jakž potřeba jse kde uznává při čem, pivovářích, krámích masných, valchovních, šlejfernách, toho hned rejstřík udělati, a tak všechny věci potřebné na něm sepsati, zejména dostavují, kde se co dělati má, a co se peněz potřebuje na to dílo, a to JMti pánu poslati. Tu JMt ten rejstřík přehlídna, podle toho sepsání na něm tak peníze ráčí ukázati na každú věc.

66. It. při dílech tatko [sic] se úředník chovaj: Díla, kteréž by byla úkolní nebo nádenní po panství neb při zámcích, při těch vždycky jednoho z holomkův, kohož se jemu zdáti bude, aby míval, a nádoby, kteréž sú, aby vydával k těm dílům, jako kolečka, lopaty, kratce, špice, došláky [Durchschlag?], feyle, fimale, i jiné jakéž pak koli nádoby. A ten holomek aby o tom pilnost měl, aby se ty nádoby po stranách nerozházely, než tak kslízely [sklízely] v místo jich. A jestliže by se které kolečko zlámalo neb jiná věc, to schovati, tím aby se jiné opravilo k potřebám.

67.*) It. *důchodové běžní* kteréž jsú, ti všickni nechť jsú zapisováni v rajstra písaře důchodního, zejména každá věc po různém, co a zač od koho se přijme, ne summami.

*) Odtud psala třetí ruka.

68. It. kdež se uhází s lidmi o placení *dluhův* na roky, o tom péče aby byla, aby se jim toho na holá slova jich nevěřilo, než aby to urukovali. Neb ten každý uteka, schudna neb umra, tuďy mi hned ten dluh zaplatí, kdo toho neuručí.

69. It. co se *odpouštění poplatkův* lidem mým pro chudobu dotýče, toho nechť se nečiní bez mého povolení v tom.

70. It. co se dotýče *dluhův*, kteréž se při pottsstich [= při počtech] ukazují na lidech, a též se ukazuje, že se s některých pro chudobu nemohú vybírati: protož když se již co s lidí vypomíná do počtu, v tom pilnost míti, aby se to nezdržovalo na lidech, než hned po počtu aby se supomínalo. A jestli pak že by co na lidech bezelstně s kohož již nemohlo dobytí se pro chudobu, tehdy aby se to pánu JMti oznámilo v čas, že pán JMt radši úředníku ráčí peněz dáti něco, aby se za ně zaplatilo, jedné aby se tudy cesta jiným k tomu nedávala, aby se na též nebezpečili, aby jim mělo odpuštěno býti. Však proto s rozšafností a s rozumem k tomu přihledati, kde můž neb nemůž co dobyto býti.

71. It. co se *důchodův* dotýče, ty pán JMt takto míti a vyzdvihovati ráčí: Svatojirské důchody ty pán JMt ráčí vyzdvihnouti ten týden po Svatém Duše, a Svato-havelské důchody ten týden po sv. Martině. A protož k tomu času tak každé důchody s pilností aby se shromažďovaly, a to beze všech ocasů; a to nikterakž jináče aby se neměnilo bez vzláštního páně JMti rozkázání a povolení, leč by pán JMt ráčil k čemu povolení a list na to pod sekretem dáti. Pak když by úředník hodnú příčinu toho pánu JMti oznámil, aby tím prodlino bylo, uzná-li pán JMt hodnú příčinu a ráčí k tomu svoliti i dá list na to, že k tomu svoluje. Ale se toho pilně varovati, aby toho nebylo.

72. It. jakož jsú *truhly* na všech zámcích zpravené, kdež se penzi chovati mají; od kteréž truhly úředník má jeden klíč a písař druhý. Při chování peněz těch tento pořad aby zachován byl: Což se jakýchkoli důchodův přijme, písař to vyčtúc, hned aby do tej truhlice schoval s úředníkem; a s tím aby se neprodlévalo. Než měl-li by úředník jaké zaneprázdnění, že by ten den toho schovati nemohl, ale druhý den konečně, aneb nejdéle do třetího dne aby schovány byly. A úředník aby o to péci a pilnost měl; neb písař proto toliko má klíč od tej truhly, aby věděl, co tam vloží, a aby neřekl, že by mu se co v tom se [sic] úředníkem ukracovalo.

73. It. penzi důchodními aby se nehýbalo bez vzláštního pána JMti rozkázání v tom; nebo JMt ráčí-li jakými penzi hýbati anebo nač vydávati, na to JMt list pod sekretem svým ráčí dáti, aby to hnutí mohl písař okázati, že jest nešlo

jinak, než z vůle a rozkázání JMti páně. Pakli by písař aneb kdož kolivěk jakým jiným způsobem tu věc přestupoval a podle své vůle činil, to JMt pán tak ráčí vážiti, jako by JMti kradl, a k němu se tak míti ráčí a jej trestati.

O rybnících.

74. It. o rybnících o všech, velikých i malých, též o všech struhách a vodotečinách na témž všem panství, jakž k zprávě náleží, pilnú péči měj, aby mi se budto případnými vodami anebo tvým zaedbáním oprav podle vši možnosti v tom škod uvarovalo, a plodové vejtažní i též také i tříletí, kterýmiž se má i na ryby saditi, aby časné se a dobrým hospodářským pořádkem způsobovali a řídili, tak aby v nich ten dostatek nalezen býti mohl, kteréhož ti rybníci k násadám potřebují; ne aby potřeby v čas, když se saditi má rybník aneb rybníci, mně oznámeno bylo, že není čím; než vždycky taková věc a potřeba aby se v čas náležitý k vopatrění předcházelo, jako vslušná místa na tření kaprův, k sázení a potom též na vejtahy rozsazením; a tak aby se doma dostatek plodův bez skupování nacházeti mohl. A pakli by vždy jakžkoli bezelstně v čem jaký nedostatek se našel, ten aby mi byl před časem oznámen; ale toho se pilně varovati, aby potřeba nebyla.

75*) It. rybníkův co jse dotýče, násadami jakž jse dosadí, hned na rejstříku ty násady, co jse do kterého rybníku vsadí na ryby, buď na jedno nebo dvě teple, pošli; a u vejtažních plodích i kapřích na tření též se zachovaj fišmajstr a mně na rejstříku sepsané pošlaj, abych věděl, co se kde vsadí. A když se rybníci doloví, buď na podzim neb z jara, nečekajíc s tím počtu, hned mi oznam, cos v kterém rybníce našel a z něho vylovil, buď kapruov, štik, drůbeže aneb ploduov.

*) Odtud psala čtvrtá ruka.

76. It. tento způsob při *prodeji kapruov* zachovati: Když se kapři prodávají na čbery, tu ať se ví, co do kterého čberu vchází kapruov s kterého rybníku, a po čem, to hned zapsati k pravení při počtu podle zapsání v rejstřích rybních.

77. It. *násady* na ryby, kteréž jse činí do rybníkuov, hned ať se při prvním nasazování, jakž se počne k slovení, dosazují končité, leč by beze lti nemohl se který rybník dosaditi pojednú, to by již tak musilo býti, a potom se dosaditi; ale toho jse nedopuštěti.

78. It. při nasazování rybníkuov rybních i plodových, toho před se fišmajstr nebeř, aby měl násady jaké činiti bez vědomí a dotazu v tom úřednikova, než to všecko činiti, vezma od něho dotaz a vuoli.

79. It. při *lovení* těch rybníkuov takto se fišmajstr zachovávaj: Ryb žádných žádnému, buď otci nebo bratru neb komuož kolivěk, nedávaj, leč by měl rozkázání od úředníka, tu dáti muož, však tak, když v tom uznaná věc bude, ku potřebě JMti páně že jse bude moci trefiti. Též i s své strany úřednik taky se tak chovaj.

80. It. tento způsob fišmajstr drž: Co se do kterého rybníku vsadí, na to zvláštní rejstřík měj; a též zase co se vyloví, na kopy počítaj, do čberuov jak vchází, za ty kopy co učiní čberuov, to JMti pánu oznam. Též také zvláštním pořádkem [čti: pořádkem] při tom štiky sítati na kopy, jaká se jich summa bude nalézati k prodaji, aby se vědělo. A drůbež na čbery neb na škopky změřiti, když se má rozvézti.

81. It. co jse *truhlice* dotýče, do kteréž se penizi kladú, za který se ryby na porůzn[o] prodávají, to úředník způsob takto: Když se ryby prodávají na čber, to nagidij [nejdi?] v žádný prodaj na poruozno, než odbudúc čberuov, fišmajstr k sobě truhlici vezmi, a peníze do ní klad, a písař piš, zač kto koupil. A z těch dvě holomkuov předepsaných jednoho sobě veď, aby prodával na poruozno, aneb sám fišmajstr prodávaj, a jeden z těch holomkuov truhlici chovaj, kterému fišmajstr káže. A od té truhlice písař měj klíč jeden a úředník druhý.

82. It. písař každého dne prodaj, kterýž jde na porůzno, summuj sobě, a toho fišmajstruo neoznamuj. A to čia úředník s pisarem, hned přijeduce s rybníkuo, co jest v truhlici peněz, za kteréž jsou se ryby vyprodaly poruozno. A potom, když jse truhlice otevře, toho pilně šetřiti, tak-li se peněžítá summa najde, jakž se položila jest pisarem při úředníkovi; a vyčtuce při přítomnosti fišmajstra, v rejstra rybní hned zapsati, ač by byl příjem za kapry, za štiky, za drůbež, obzvláště každú věc [sic] dostavice.

83. It. zvláštní péci fišmajstr měj, když se ryby na čber prodávají, fišmajstr hned zvolaj na pisare a jmenuj jemu toho, komuož chceš prodada měřiti, aneb měřil by; a písař toho velmi posluchaj pilně, koho fišmajstr jemu jmenuje, aby tomu napsal, a jinému nic, než komu se prodá, aby zmatkuov žádných nebylo o takové věci. A při tom také prodaji k nalezené summě, co se do haltěruov sveze kapruo, štik i drůbeže nebo do rybníkuov, to též psáti, aby se ukazovalo, kam se obrátí co, pro shledání summy podle násady.

84. It. by měl úředník při každém lovení a prodaji býti sám, toť jest wecz nemožná. Než proto k každému rybníku úředník dohledni; a pozná-li, an z čeho fišmajstr vychází, fišmajstra tresci. A také fišmajstr žádných ryb sám neprosazuj na čbery tu, leč jest přítomnost úředníka. A nebyl-li by fišmajstr pilen kterýchž koliv nádob a škorní aneb jakýchž koliv nádob, v tom jej úředník tresci, ať se v tom hospodářsky má.

85. It. co jse *vazeb* dotýče, o tom fišmajstr péci měj, buď tvrzení aneb nové vazby. Čehož by sám fišmajstr opravití nemohl by, to ať se úředniku oznámí, a nahorě holomci ať to udělají a opraví.

86. It. co jse dotýče *nevoduov* i jiných vazeb, též škorní i jiných potřeb, to aby chováno a opatrováno bylo fišmajstrem, tak jakž na to sluší, aby se nic ne-

opatrností nešeredilo. A jestliže by toho on zanedbal, toho ty jemu netrp, ale o to jej napomínaj, aby toho hledal, tak jak má hleděti, a též jiného, což k jeho práci náleží.

87.*) It. *prodaj rybní*, ten ať se prodává po summě, což bude moci nejvyšší, na způsob tento: Což kolivěk komu prodáno bude na čbery, aby od každého cedule nebo list, tak jakž jest obyčej o to, kdož to kupuje aneb slibuje o tu věc, kteráž se prodává, vzat byl; a v tom listu neb ceduli aby dostaveno bylo, co a zač byre [bere] a do kterého času zaplatiti má. A ti listové neb cedule kladení ať jsou písařem rybním při přítomnosti tvé a písaře důchodního do vzláštní truhlice v sklepě, a do druhé truhlice v témž sklepě peníze za ryby vyčtení od rybního písaře spolu z důchodním písařem, a při tvé přítomnosti aby kladení byli. A od těch dvou truhlic, listovní a peněžní, mějte klíče všickni tři, od každé truhlice ty jeden, písař důchodní a rybní po jednom klíči, a tak aby jeden bez druhého pro všelijaký v tom omyl anebo jakú výmluvu do té žádné truhlice nemohl. A ti listové neb cedule ať nejsou vydávány žádnému, leč se ti penízi, kteříž jsou v nich zapsáni, přijímá.

*) Odtud psala třetí ruka.

88. It. *prodaj po různém*, který de přes celý rok za peníze hotové, ty ať jsou přijímány do pušky zamčité, a jinde nic; a táž puška nechť jest tak vopatrěna, aby se z ní penízi bez odemknutí trusiti nemohli. A od pušky ať má písař důchodní klíč; a pušku ve dne v své moci písař rybní, a na noc s penězi ať jest tobě dána. A co nejčastěji bude moci, ať jse z ní penízi písařem rybním a důchodním při tvé přítomnosti vyčítají; a což jse jich koli vyčte který čas, ty všecky zúplna ať jsou zapsáni v troje registra, v tvá, písaře důchodního a rybního; a hned při všech tří přítomnosti ať jsou do truhlice penízi k jiným rybním vloženi.

89. It. co se koliv kaprův na čbery aneb štik na kopy i drůbeže na vědra neb na škopky rozprodá, to můž-li býti každý den, pakli nemůž, ale konečně v každú sobotu ať se tím způsobem všecko, kdož jest co zejména dlužen, ve všecka troje registra zapíše, nebezpečí se v tom na samy listy aneb cedule, kteréž od kupcův budete míti; než ať jsou registra troje, též i ti listové aneb cedule, před rukama. A pakli by se co i za hotové peníze na znamenitější summě prodalo, ješto by do pušky nenáleželo, jako za kapry, kteří se na čbery prodávají, aneb za štiky, kteréž se též na kopy prodávají, také v registra troje hned každý den, aneb což můž nejspíš, zapíše, a vyčtúc peníze, do truhlice vložte, a zase ze všech trojích registr, jakž rybní písař rybních co peněz přinese a vy je do truhlice vložte, hned vymažte pro potomní omyl.

90. It. vzláštní péči říšmajstr měj každého roku *díla* všecka, kteráž by byla potřebná na panství při rybnících, splavích, trubách, čbelích, hrázech, tarasích i všech struhách vodotečných, ať jsou říšmajstrem úředníku oznamována; a tu úředníkem aby

se ta každá věc rozvažovala a mně v podzimní čas oznamovala. A k čemuž povolím a rozkáži, aby ta díla a potřeby se dělala, jako dříví, kámen i jiný věci, aby se v čas zimní to schytávalo, aby časem letním při živnosti lidské od potřeb jich pilných hýbáno nebylo.

91. It. také říšmajstr péči o rybnících majíc, oprávký kdy které jsou, čehož by nemohl vopravititi s téma dvěma pachólkoma, kteříž k rybníkům přidání, to na úředníka vznes takovou nemožnost, a úředník tu opravu pánu JMti oznam, tak jakž jse předpisuje.

92. It. kdyby vody velký byly, v tom znamenitá pilnost říšmajstr měj, aby se škoda nestala, buď oprávkami v chobotích anebo v splavích, tak aby se rybníci nestrhali, ani aby ryby vyjítí mohly. Ješto kdyby se to stalo, byla by známá věc, že nedbalstvím říšmajstrovým, a i mohlo by býti, i úředníkovým to sešlo.

93. It. což se oprav rybnických, mlýnských, pivovarských i jiných na panství dotýče, ty oprávký některé skrze projednání úkolem aby každé vzláště psány byly, a počet dělán z každých věcí aby byl, a jiných díl v taková ani ta v jiná díla neplésti, než na ta díla registra vzláštní ať jsou.

94. It. což se pak dotýče *fuor rybních*, rozvažování ryb a plodův, na ty pán JMt ráčí ukazovati časem podzimním X kop, a na fůry jarním časem VIII kop, aby se lidem při každým polúletí podle ukázání od fůr rybních, plodových, podzimních i jarních, tam hned při rybnících platilo, aby se lidmi netrmalo na zámek, aby neobmeškávali svejch živností. Pakli by nevystačilo to ukázání, pánu JMti to v čas oznámiti; tu JMt pán také ráčí dokázati doplacením lidem. A již při počtu Svatohavelským a Svatojirským s polúletních s příjmův aby se počet dělával s těch fuor při každém počtu.

95. It. což pak kdyby se lidem rozkázalo svázeti les k tarasu neb i jiné věci k potřebě rybníčné neb jakéž koli, tu ať jse jim od těch fuor nebo díl, vezma dotaz od JMti pána, když JMt pán ráčí na ty věci peníze ukázati, platí, aby lidé také skrze takovou věc pánu JMti poplatkův dosta [dostavovati; Palacký čte: dostavovati] mohli.

96. It. *dluhové*, kteří za ryby pánu JMti zůstanú na lidech, písař rybní ať po těch dlužích jede [gedie] a peníze za též dluhy ať přijímá od lidí; a jakž domů přijede a peníze kteréž přinese, ať je s písařem důchodním hned vyčte, a při tvé přítomnosti a písaře důchodního ať je k penězům jiným rybním do truhlice vloží, a po komorách ať jich nechová. Trefilo-li by se pak, že by kde velikú summu peněz písař vzdvihovati měl, tehdy pro nebezpečenství s ním někoho pošli aneb sám dojed.

97. It. *úředník Litický* ten aby lidí nerovnal o nic, ani jich slyšal, ani jim co rozkazoval, leč by jemu vzláštně poručeno bylo od úředníka Potšteinského, to aby jednal, a víc nic. A byl-li by v tom nalezen, an jaký přísivky činí na lidských

rolích jinam, než k ruce JMti páně: to jest pán JMt ráčil přísně rozkázati, aby se toho netrpělo žádným obyčejem; a o to hned úředník Potnšteinský vzlástnie péči měj.

98. It. úředník Potnšteinský proto čeledí Litických opatruj, aby proto nůze netrpěla od ryb; a mají-li jakú řeku, oni té uživejte, pstruhův neberú.

99. It. zřízení toto *purkrabie* často čítaj, aneb sobě z něho notuli beř, z artikulův předepsaných, a podle nich lidé slyš a zpravuj, a z toho žádným obyčejem nevystupuj.

100. It. ty artikule předepsané aby je tak držal, však tak: bylo by co potřebného, že by bez toho bejtí nemohlo, mohl by v tom z dotazem úředníka [nedokončená věta].

101. It. úředník aneb který kolivěk *jede z zámku* pro panskú potřebu, toho pilně šetřiti, aby dole žádný neostával, leč by toho znamenitá potřeba kázala a že by toho dne k zámku přijeti nemohl; než porozuměl-li by, že toho dne přijeti by nemohl, to oznam, aby ho s zámkem nečekali.

102. It. Jan Okružlitský *purkrabie* a i Sudlička oba spolu mezi sebou rozjimejta každú neděli, aby tito *artikulové* v tomto zřízení sepsaní všickni tak stáli a držáni byli, to sobě rozvážic: „ty toto učíš, k tomuto přihlídní, a já taky učiním,“ a v tom se snášeli. Žádný na svým rozumu nezavazuj, než poví-li jeden druhému lepší rozum, toho se držeti a při tom státi.

103. It. těchto všech artikulův předepsaných, kteří se v tomto zřízení pokládají, toho všeho úředník pítěn buď a je tak zachovávej, jakž který artikul ukazuje; neb jestliže by z nich vystupoval, již by tu známo bylo, že by úředníkovým nedbalstvím to se nalézalo. A také jestliže by tuto co bylo položeno k nemožnému zachování, to oznámí JMti pánu, a to změnití s volí JMti. Než jedné při tom pilnost ať jest, na to se vyptávati, v rejstra důchoďní, v útratní, v oukolní i v jiná přihlédati; a již o všech věcech vědomost míti. A jestliže by kdo koliv z toho vystupoval, jakž v artikulích dotčeno, v tom hned úředník žádnému prominuté věci nečin, než každého, kdo by se čeho dopustil, vězí, ne bitím, tresci. A jináč toho neměň ani čin pod rozhněváním pána JMti na se.

Následuje půldruhé strany prázdne; pak od začátku strany 22 opět psáno:

Čeled služebná na zámčech Potnštayně a Litických službou ročně i poláletně.

104. *Služba ročně. Zámek Potnštein:*

Panu Albrechtovi Sudličkovi XL kop.

Panu Janovi Okružlitskému *purkrabí* XX kop.

Faltovi *polesnému* XII kop.

Pavlišovi *pisari* rybnímu VII kop.

Vodičkovi *pisari* *pojezdnému* po lídech VIII kop.

Vaňkovi *hradskému* VI kop.

Matyášovi *pisari* *dúchodnímu* VIII kop.

Duškovi *holomku* III kopy.

Martincovi *při rybnících* V kop.

Mikšovi *při rybnících* V kop.

Vondráčkovi *při rybnících* V kop.

Bendovi *holomku* III kopy.

Vavřincovi *pekaři* a *holomku* VI kop.

Vaňkovi *Přestavickému holomku* a *při rybnících* bývá, V kop.

Jeništovi *holomku* III kopy.

Kubovi *Záchlumskému nádvořníku* III kopy.

Poláčkovi *holomku*, a *jede, kdež se rozkáže, 4 1/2 *) kopy.*

Martinovi *bezrukému holomku* 4 kopy.

Martinovi *kováři* a *holomku* 7 kop.

Jakubovi *kuchmistřovi* 5 kop.

Mareškovi *kuchařovi* 5 kop.

Jírovi *řezníkovi* a *holomku* 5 kop.

Zeyškovi *šafářovi* 6 kop.

Varěčkovi *povožnému* 4 1/2 kopy.

Prokopovi *vozkovi* 4 1/2 kopy.

Jírovi *vozkovi* 4 1/2 kopy.

Svíralovi *povožnému* 4 1/2 kopy.

Hanušovi *Němci, který hlídá koní pojezdných, 4 1/2 kopy.*

Petrovi *vrátnému dolnímu* 3 kopy.

Prostřednímu *vrátnému* a *hlásnému* 4 kopy.

Točičkovi *hornímu vrátnému hlásnému* 3 1/2 kopy.

Bryndovi *hlásnému* 4 kopy.

Strejcovi *hlásnému* 4 kopy.

Jakubovi *Poláčkovi hlásnému* 4 kopy.

Pavlovi *pojezdnému hlásnému* 2 kopy.

Markétě *šafáře* 2 kopy 18 gr.

Martě *díve* 2 kopy 18 gr.

Aničce *díve* 2 kopy 18 gr.

Matějkovi *skotáku* a *pacholku při dvoře* 3 kopy.

Pikhartovi *sviňáčeti* 3 kopy.

Vaňkovi *kuchtičovi* 2 kopy.

*) V rukopise jsou cifry římské vanconcem; vydavatel odtud proměnil je v cifry arabské.